

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХУДОЖНЬО-ПРИКЛАДНА ГРАФІКА
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.12 Образотворче мистецтво)
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: образотворче мистецтво

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою **МУЗИЧНОГО ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ**

протокол № 5 від 16.12.2019р.

Завідувач кафедри *Ж.С.* **Ж.С. Сироткіна**
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з вищої освіти педагогічного факультету

(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.І. Сич

Розробники програми:

Паньків Ганна Степанівна – кандидат мистецтвознавства, ст. викладач кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

Рецензенти програми:

Прокопенко Микола Миколайович – народний художник України, професор кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ;

Шишман Іван Іванович – заслужений художник України, доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	6
Загальна кількість годин: 120	Практичні заняття:	
	32	6
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 3-8	Семінарські заняття:	
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне:3 - самостійна робота:5	Консультації:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Індивідуальні заняття:	
	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Художньо-прикладна графіка» історія виникнення та розвитку естампа; практичне опанування класичних прийомів та технік роботи в гравюрі (ліногравюрі), монотипії; ознайомлення з творчістю знаних митців-графіків.

Метою вивчення дисципліни є: надання майбутнім вчителям уявлень про друковану графіку, як про історично сформований напрямок графічного мистецтва, що має зв'язок з розвитком друкарства, а з іншого боку як про самостійний вид образотворчого мистецтва. Таким чином, курс «Художньо-прикладна графіка» повинен сприяти розвитку творчих здібностей і образного мислення майбутніх художників-дизайнерів і на практиці познайомити з технологічною стороною роботи художника-оформлювача в період, що передедує появі фотомеханічних способів друку.

Передумови для вивчення дисципліни – наявність компетенцій з дисциплін: «Композиція», «Живопис», «Рисунок».

Міждисциплінарні зв'язки «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Історія зарубіжного та українського мистецтва».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання

- історію виникнення і розвитку основних видів друкованої графіки, сферу їх застосування; видатних митців.
- основні принципи технологічного процесу в гравюрі, офорті, літографії, монотипії.

2. Уміння

- переводити ескіз в «матеріал»;
- проводити коректуру друкованої форми в процесі друку;
- отримувати колірну і тональну різноманітність при друку тиражу;
- отримати навички високою, глибокої і плоского друку

3. Комунікація

- організовувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях);

- розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та полікультурність світу і керуватися у свої діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;

4. Автономність та відповідальність

- вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції;
- аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів;
- створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Тема 1 Історія виникнення гравюри, офорта, літографії.	6	2	4	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	20
2	Тема 2. Графічні технології та матеріали	12	2	10	-	-	-	14	4	2	-	-	-	-	20
3	Тема 3. Техніки високого друку	12	4	8	-	-	-	14	4	2	2	-	-	-	20
4	Тема 4. Техніки глибокого та плоского друку	12	4	8	-	-	-	14	2	2	2	-	-	-	22
5	Тема 5. Огляд творчості найбільших майстрів-графіків	6	4	2	-	-	-	14	4	-	2	-	-	-	22
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	16	32	-	-	-	72	16	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Історія виникнення гравюри, офорта, літографії

Зв'язок друкарства і тиражної ілюстрації, поява копіювальної гравюри. Розвиток естампа як самостійного виду графічного мистецтва.

Тема 2. Графічні технології та матеріали

Графіка як вид образотворчого мистецтва. Графічні техніки і матеріали. Лінія, крапка, пляма – основні засоби графіки. Ділення друку за рельєфом. Види графіки за призначенням. Книжкова графіка. Промислова графіка: прикладна, рекламна, вівіска, марка, етикетка, плакатна, комп'ютерна, анімація, шрифт, листівка і т. і. Станкова графіка. Малі друковані форми.

Тема 3. Техніки високого друку

Технологічні особливості гравюри, офорта, літографії. Види друку (високий, глибокий і плоский). Кольоровий друк з одної і декількох дошок. Техніки високого друку Гравюра на дереві, гіпсі та картоні. Гравюра на лінолеумі та матеріали.

Тема 4. Техніки глибокого та плоского друку

Техніки плоского друку, виражальні засоби, матеріали. Літографія, монотипія. Плоский друк. Техніки плоского друку . Монотипія. Монотипія (олійні фарби, пензлі, папір, скло). Кольорова та монохромна композиції.

Тема 5. Огляд творчості найбільших майстрів-графіків

Короткий огляд творчості найбільших майстрів-графіків, які працювали в області естампа (офорт - Рембрандт, Гойя, Шевченко; гравюра - Дюрер, Фаворський, Остроумова-Лебедева; літографія - Домьє, Тулуз-Лотрек;).

5.2. Тематика практичних занять

Тема 1. Історія виникнення гравюри, офорта, літографії

Тема 2. Графічні технології та матеріали

Тема 3. Техніки високого друку

Тема 4. Техніки глибокого та плоского друку

Тема 5. Огляд творчості найбільших майстрів-графіків

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до та семінарських занять	10 (10)	Конспект
2.	Опрацювання лекційного матеріалу	4 (16)	Відповідь (усна, або письмова)
3.	Написання рефератів	6 (6)	Реферат
2.	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - Нескладний натюрморт за допомогою темного штриха (туш, перо). - Нескладний натюрморт за допомогою темного штриха (туш, перо). - тематичний натюрморт в техніці ліногравюри - композиція в техніці гіпсорит - пейзаж або натюрморту в техніці монотипії - гравюра на картоні аплікативним методом	8 (16) 8 (14) 8 (14) 8 (14) 8 (14)	гравюра гравюра гравюра гравюра гравюра
	Разом:	72 (108)	

Завдання для самостійної роботи

1. Гравюра на картоні (картон, друкарська фарба, скальпель, білила, туш, папір, цвяхи, шило, циркуль).
2. Композиція в техніці гіпсориту (папір, туш, різці, білила, друкарська фарба, гіпсова плитка).
3. Композиція пейзажу або натюрморту в техніці монотипії (олійні фарби, пензлі, скло, папір) “Букет квітів».
4. Тематичний натюрморт в техніці ліногравюри (папір, туш, лінолеум, різці, білила, пензель, друкарська фарба).
5. Гравюра на картоні аплікативним методом (картон, клей, ножиці, друкарська фарба, скальпель, білила, туш, папір, пензлі).

Теми для написання рефератів:

1. Графіка як вид образотворчого мистецтва.
2. Види графіки.

3. Засоби виразності графіки.
4. Художньо-прикладна графіка як вид графіки.
5. Значення художньо-прикладної графіки в світовому образотворчому мистецтві.
6. Інструменти та матеріали, що використовуються в графіці.
7. Значення кольору в графіці.
8. Графічна мова форм.
9. Форма суті та суть форми.
10. Вивчення форми в природі.
11. Лінія як основний засіб виразності графіки.
12. Пляма як засіб виразності графіки.
13. Передача фактури та т текстури в графіці.
14. Значення ритму в графіці.
15. Створення шрифтів.
16. Види шрифтів.
17. Шрифти епохи Відродження.
18. Каліграфічне письмо.
19. Стародавня слов'янська абетка – кирилиця.
20. Авторський шрифт. Значення. Приклади.
21. Проектна графіка, її суть та призначення.
22. Стиль в графічному дизайні.
23. Оптична ілюстрація в графіці.
24. Диптих. Триптих. Серія.
25. Виникнення та розвиток плакату.
26. Ліногравюра як різновид графіки.
27. Офорт як один із видів друкованої графіки.
28. Графічні твори Т.Г.Шевченка.
29. Книжкова графіка. Виникнення, розвиток та розповсюдження.
30. Ілюстрація як елемент образотворчого мистецтва.
31. Відчизняні майстри книжкової графіки.
32. Світові художники-ілюстратори.
33. Вітчизняні майстри-ілюстратори
34. Значення ілюстрації і книгодрукуванні.
35. Образ сучасної книги.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* практичні заняття, індивідуальні завдання
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- індивідуальне або групове опитування;
- індивідуальна або групова презентація (представлення виконаного завдання);
- модульна контрольна робота та ін.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмових відповідей на 3 питання: теоретичного, методичного та практичного спрямування.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи (тести):

Вибрати правильну відповідь

- 1.) Яка поверхня відбиває більше світла?
  - а. білі, світлі предмети,
  - б. чорні, темні предмети,
  - в. кольорові предмети,
  - г. різнотональні предмети.
- 2.) Про який вид графіки йдеться мова?

«...Малюнок наноситься безпосередньо на метал, шляхом прошкрябування вістрям твердої голки штрихів на поверхні металевої дошки...».

  - а. Літографія, б. «суха голка»; в. ліногравюра, г –ксилографія.
- 3.) Який з цих творів виконано в техніці офорту?
  - а. Ян-ван-Дейк. Автопортрет 1640 Лондон
  - б. Т.Г. Шевченко. Автопортрет. 1849.
  - в. Х. Рембрандт Автопортрет. 1630. Амстердам
  - г. Леонардо. Битва при Ангарі, етюд.1576

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2 Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину

	навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Опрацювання першоджерел	5
Реферат	5
Розробка ескізів композицій	5
Композиції (в матеріалі)	5

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (тести)

Питання теоретичного спрямування	1 бал за правильну відповідь (всього 15 питань)
Питання практичного спрямування	1 бал за правильну відповідь (всього 15 питань)
Усього	30 балів

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Авсіян О.А. Натура і малювання по уяві. – М.: Образотворче мистецтво, 1985.
2. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв. – К.: Радянська школа, 1973.
3. Богомальний Н.Я., Чебикін В.І. Техніка офорта. – К.: Техніка офорта.-К.: Вища школа, 1978.
4. Верба І.І. Мистецтво графіки. – К.: Радянська школа, 1968.
5. Герчук Ю.Я. Радянська книжна графіка. – М.: Знання, 1986.
6. Кузін В.С. Основи навчання образотворчому мистецтву в школі. – М.: Пр., 1977.

7. Лопієв А.М. Малюнок пером. – М.: АМ СРСР, 1962.
8. Любчик А.А. Радянська станкова графіка. – М.: Знання, 1971.
9. Овдієнко О. Мистецтво оформлення “Кобзаря”. – К.: Мистецтво, 1968.
10. Олексієва В.В. Що таке мистецтво? – М.: Радянський художник, 1991.
11. Ростовцев М.М. Методика виконання образотворчого мистецтва в школі. – М.: Пр., 2006.
12. Свид С.П., Проців В.І. Художні техніки. – К.: Радянська школа, 1977.
13. Смірнов М.І. Азбука мистецтва графіки. – К.: Знання, 1970.
14. Турова В.В. Що таке гравюра? – М.: Мистецтво, 2007.
15. Шевченко Г.П. Естетичне виховання в школі. – К.: Радянська школа, 1985.

10.2. Допоміжні джерела:

1. Миропольська Н., Ничкало С., Рагозіна В., Хлебнікова Л., Шахрай В. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 240с.
2. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / За ред., передмова і післямова Н.Г.Ничкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224с.

10.3 Інтернет-ресурси:

1. <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/11990>
2. <https://www.booklya.ua/book/hudozhnya-graf-ka-zm-stov-modul-1-2-navchalno-metodichniy-pos-bnik-dlya-student-v-hudozhno-graf-chnih-fakultet-v-124015/>
3. <http://194.44.152.155/elib/local/3376.pdf>